

Nr 8.

Ankom till riksdagens kansli den 8 maj 1926 kl. 12 m.

Sammansatta stats- och andra lagutskottets utlåtande i anledning av Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen med förslag till lag om ändrad lydelse av 4, 7 och 11 §§ i lagen den 28 mars 1919 om anställande av distriktsbarnmorskor m. m.

Uti en till riksdagen avgiven proposition nr 20, vilken blivit hänvisad till behandling av sammansatt stats- och andra lagutskott, har Kungl. Maj:t, under åberopande av propositionen bilagt i statsrådet hållet protokoll, föreslagit riksdagen att antaga här nedan intagna förslag till lag om ändrad lydelse av 4, 7 och 11 §§ i lagen den 28 mars 1919 (nr 138) om anställande av distriktsbarnmorskor m. m. Förevarande förslag avser huvudsakligen vissa ändringar i distrikts- och reservbarnmorskornas avlöningsvillkor.

Beträffande skälen för det i propositionen framlagda lagförslaget får utskottet i huvudsak hänvisa till vid detsamma fogade protokoll.

Enligt nyssnämnda lag om anställande av distriktsbarnmorskor m. m. skall landet vara indelat i barnmorskedistrikt, vart och ett med en fast anställd *distriktsbarnmorska*. Distriktsindelningen fastställs av medicinalstyrelsen, som dock äger medgiva vissa undantag därifrån. Inom varje landsting och inom varje stad, som ingår i distriktsindelningen men ej tillhör landsting, skall finnas en barnmorskestyrelse, sammansatt på sätt som i lagen angives. Barnmorskestyrelsen har bland annat att tillsätta distriktsbarnmorska, sedan, efter inhämtande av vederbörande tjänsteläkares yttrande, den eller de till distriktet hörande kommuner avgivit sitt förord.

Distriktsbarnmorska skall i årlig lön åtnjuta minst 800 kronor jämte två ålderstillägg om 100 kronor efter fem och tio år samt därjämte antingen förses med tjänlig bostad bestående av minst ett rum och kök jämte uthus och nödigt bränsle eller ock ersättning för dessa naturaförmåner efter ortens pris dock med minst 250 kronor. Därjämte skall distriktsbarnmorska åtnjuta gottgörelse för vid förlösningsanvända förbrukningsartiklar samt, där så lämpligen kan ske, för telefon. Under förutsättning att hinder för tjänstens behöriga upprätthållande icke möter, är distriktsbarnmorska berättigad till 14 dagars semester varje år. Utöver den fasta avlöningen äger distriktsbarnmorska att för varje förrättning och rådfrågning uppbära ersättning enligt fastställd taxa samt fria resor till och från förrättningsställe.

Nu gällande bestämmelser rörande avlöning m. m.

Till den årliga avlöningen bidrager staten med 200 kronor och i de fall, där barnmorskedistriktets kommun eller kommuner deltaga i landsting, vederbörande landsting med minst 200 kronor. Återstoden bestrides av barnmorskedistriktets kommuner. Ålderstilläggen bestridas helt av statsmedel.

Inom varje landsting och i varje stad, som ej deltagar i landsting, skall finnas ett erforderligt antal fast anställda *reservbarnmorskor*, vilka hava att fullgöra distriktsbarnmorskornas åligganden under deras semester eller eljest vid förfall. Liksom fallet är beträffande distriktsbarnmorskorna tillsätts även reservbarnmorskorna av vederbörande barnmorskestyrelse, som även bestämmer den ort, där reservbarnmorska skall vara bosatt. Reservbarnmorskorna åtnjuta en minimiavlöning av 200 kronor årligen, vilken skall erläggas av vederbörande landsting eller stad. Vid uppehållande av distriktsbarnmorskans tjänst utgår dagavlöning med minst 3 kronor samt ersättning för resa till och från tjänstgöringsorten. Dessutom skall vid dylika tillfällen reservbarnmorska erhålla bostad bestående av ett möblerat rum med värme och lyse, som tillhandahålles av vederbörande distriktsbarnmorska eller vid vakans av den eller de kommuner, som tillhöra barnmorskedistriktet. Härtill kommer även ersättning för förbrukningsartiklar jämte samma arvode enligt fastställd taxa, som tillförsäkrats distriktsbarnmorska.

Föreslagna
avlönings-
bestämmelser
m. m.

På grundval av olika framställningar från medicinalstyrelsen, den ena i augusti 1924 avseende distriktsbarnmorskor, den andra i oktober 1925 avseende reservbarnmorskor har i propositionen framlagts förslag till höjning såväl av distriktsbarnmorskans som reservbarnmorskans avlöningsförhållanden. För distriktsbarnmorska föreslås minimiavlöningen höjd från 800 till 950 kronor. Av ökningen, 150 kronor, föreslås 50 kronor bära bäras av staten, 50 kronor av vederbörande landsting eller stad, som ej deltagar i landsting, och 50 kronor av vederbörande kommun eller kommuner. Härigenom komma sålunda staten och vederbörande landsting att bestrida vardera 250 kronor av den föreslagna minimiavlöningen och vederbörande kommun eller kommuner 450 kronor.

Reservbarnmorskornas minimiavlöning föreslås höjd från nuvarande 200 kronor till 500 kronor. Av ökningen föreslås staten skola bära 100 kronor och vederbörande landsting eller stad 200 kronor. Då reservbarnmorskornas avlöning tidigare helt bestritts av vederbörande landsting, kommer av den föreslagna avlöningen staten att bestrida 100 kronor och vederbörande landsting 400 kronor.

I propositionen erinras även därom, att en oklarhet i gällande bestämmelser hade visat sig föreligga därutinnan, att barnmorskestyrelsens beslut angående naturaförmåner m. m., vilket beslut icke finge överklagas, ansetts icke kunna bringas till verkställighet gent emot tredskande kommuner annat än genom barnmorskans rättskrav vid domstol, en utväg som barnmorskorna på grund av sin ömtåliga ställning till kommunerna icke

gärna anlitate. Med hänsyn härtill föreslås ett tillägg till 4 § mom. 2 i lagen om anställande av distriktsbarnmorskor m. m. av innehåll, att det åligger länsstyrelsen att tillse, att vederbörande kommun eller kommuner ställa sig av barnmorskestyrelse meddelat beslut angående distriktsbarnmorskans naturaförmåner till efter rättelse, för vilket ändamål länsstyrelsen skall äga att, där sådant kan befinnas vara av nöden, förelägga lämpliga viten.

Ur de undersökningar rörande barnmorskornas ekonomiska förhållanden m. m., som verkstälts av medicinalstyrelsen och återgivits i propositionen, framgår bl. a., att barnmorskornas arbete på sina håll icke tager deras tid tillräckligt i anspråk. Då den nuvarande organisationen infördes, hade man sålunda utgått ifrån att en distriktsbarnmorska skulle hava att biträda vid i medeltal 40 à 50 förlossningar årligen. Det har emellertid visat sig, att 36 % av distriktsbarnmorskorna förrätta mindre än 30 förlossningar och 24 % mellan 30 och 40 förlossningar per år. Dessa förhållanden ådagalägga enligt utskottets mening lämpligheten av en revision av den nuvarande indelningen i barnmorskedistrikt, varigenom särskilt inom vissa län en minskning av distriktens antal torde kunna vidtagas. Departementschefen framhåller även, att en utredning härom synes påkallad, och att han torde komma att underställa Kungl. Maj:t förslag om anordnande av en sådan utredning. Utskottet skulle funnit det önskligt, att den föreslagna löneregleringen föregåtts av en utredning rörande det erforderliga antalet barnmorskedistrikt. Då emellertid utskottet på grund av vad som i propositionen i övrigt anförts rörande behovet av en ökning såväl av distrikts- som reservbarnmorskornas löneförmåner likväl biträder vad som härutinnan föreslagits, förutsätter utskottet, att en utredning av angiven art snarast kommer till stånd.

Mot förslaget till fördelning av de för löneökningen erforderliga kostnaderna mellan staten, landsting respektive stad och kommun har utskottet intet att erinra. Icke heller har utskottet haft någon erinran att framställa mot det föreslagna tillägget till 4 § mom. 2 angående skyldighet för länsstyrelse att tillse, att vederbörande kommun eller kommuner ställa sig av barnmorskestyrelse meddelat beslut om distriktsbarnmorskornas löneförmåner till efter rättelse.

Med anledning av vad ovan framhållits får utskottet hemställa,

att riksdagen måtte antaga följande förslag till lag om ändrad lydelse av 4, 7 och 11 §§ i lagen den 28 mars 1919 om anställande av distriktsbarnmorskor m. m.

Härigenom förordnas, att 4, 7 och 11 §§ i lagen den 28 mars 1919 om anställande av distriktsbarnmorskor m. m. skola i nedan angivna delar erhålla följande ändrade lydelse:

4 §.

Mom. 1. Distriktsbarnmorska skall i årlig lön åtnjuta minst niohundrafemtio kronor jämte två ålderstillägg, vardera å ett-

Utskottet.

hundra kronor, efter fem och tio års väl vitsordad tjänstgöring ävensom därjämte antingen förses med tjänlig bostad, bestående av minst ett rum och kök jämte uthus och, där så lämpligen kan ske, planteringsland, samt nödigt bränsle eller ock erhålla ersättning för dessa naturaförmåner efter ortens pris, dock med minst tvåhundrafemtio kronor.

Distriktsbarnmorska skall — — — tillhandahållas telefon.

Därest hinder — — — — — dagar årligen.

Mom. 2. Fråga angående — — — — — ej överklagas.

Det åligger länsstyrelsen tillse, att vederbörande kommun eller kommuner ställa sig av barnmorskestyrelse sålunda meddelat beslut till efterrättelse. För detta ändamål äger länsstyrelsen att, där sådant finnes vara av nöden, förelägga lämpliga viten.

7 §.

Till distriktsbarnmorskas årliga avlöning bidrager staten med tvåhundrafemtio kronor. Där distriktets kommun eller kommuner deltaga i landsting, bidrager detta med minst tvåhundrafemtio kronor för år räknat.

De till — — — — — av statsmedel.

11 §.

Reservbarnmorska skall i årlig lön åtnjuta minst femhundra kronor. Till reservbarnmorskas årliga avlöning bidrager staten med etthundra kronor och vederbörande landsting eller stad med minst fyrahundra kronor.

Vid uppehållande — — — erforderliga förbrukningsartiklar.

Utöver vad — — — — — tillförsäkrats distriktsbarnmorska.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1927.

Stockholm den 8 maj 1926.

På sammansatta stats- och andra lagutskottets vägnar:

HJALMAR VON SYDOW.

Vid ärendets behandling hava närvarit:

från första kammaren: herrar *von Sydow*, *C. G. Ekman*, *Rooth*, *Petrén** och fröken *Hesselgren*;

från andra kammaren: herrar *Jansson* i Falun, *Carlsson-Frosterud*, *Olsson* i Kullenbergstorp och *Anderson* i Storegården*.

* Ej närvarande vid utlåtandets justering.

Reservation

av herr *Olsson* i Kullenbergstorp, som anförde följande:

»Då enligt min uppfattning nu gällande bestämmelser i 4 § mom. 2 äro att anse såsom tillfredsställande, anser jag, att utskottet icke bort tillstyrka det föreslagna tillägget till nämnda lagrum.»